

Супрун В'ячеслав Васильович,
*кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри
державної служби та менеджменту освіти
Центрального інституту післядипломної педагогічної
освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК УПРАВЛІНСЬКА УМОВА ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ

Анотація. *Розглядаються пріоритетні напрями розвитку системи професійно-технічної освіти в контексті неперервної професійної освіти – оновлення змісту та структури професійної освіти, створення системи забезпечення та управління її якістю, досягнення її конкурентоздатності як завдання державного управління, що мають супроводжувати її модернізацію в сучасних умовах реформування освітньої галузі України.*

Ключові слова: *трудоий потенціал, кваліфікація, освітні стандарти, професійні стандарти, зміст освіти, професія, ринок праці, модернізація професійної освіти.*

Супрун Вячеслав Васильевич

МОДЕРНИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК УПРАВЛЕНЧЕСКОЕ УСЛОВИЕ ПОДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ НОВОЙ ФОРМАЦИИ

Аннотация. *Рассматриваются приоритетные направления развития системы профессионально-технического образования в контексте непрерывного профессионального образования – обновление содержания и структуры профессионального образования, создание системы обеспечения и управления ее качеством, достижение ее конкурентоспособности как задачи государственного управления, которые должны сопровождать ее модернизацию в современных условиях реформирования образовательной отрасли Украины.*

Ключевые слова: *трудоий потенциал, квалификация, образовательные стандарты, профессиональные стандарты, содержание образования, профессия, рынок труда, модернизация профессионального образования.*

Viacheslav Suprun

MODERNIZATION PROFESSIONAL EDUCATION AS ADMINISTRATIVE CONDITIONS FOR THE PREPARATION OF COMPETENT PROFESSIONALS NEW FORMATION

Abstract. *Consider priority areas of development of vocational education in the context of continuous education – update the content and structure of vocational*

education, a system of security and quality management software and professional education, achievement accompany the modernization of vocational education, achieve its competitiveness as a problem of governance that must accompany the modernization of vocational education in modern conditions of reforming education industry in Ukraine.

Key words: *labor potential, qualifications, educational standards, professional standards, the content of education, profession, labor market, modernization of vocational education.*

Постановка проблеми

Сьогодні в українському суспільстві та освітньому середовищі тривають дискусії про модернізацію (зміни згідно з потребами та вимогами сучасності) професійної освіти в умовах реформування (переналаштування, переорганізації) освітньої галузі України.

Створення в Україні сучасної високоефективної системи освіти є однією з найважливіших умов конкурентоздатності держави на європейському та світовому ринках. Отже, велика роль має бути відведена саме професійній освіті, модернізація якої значною мірою визначається глобальними соціальними процесами, запитами суспільства і промислово-інноваційного розвитку економіки, інтеграцією в єдиний міжнародний економічний та освітній простір.

Водночас наявна система професійної освіти в Україні не є досконалою, вона не дає змоги повною мірою виконувати покладені на неї завдання з реалізації державної політики. Професійна освіта потребує системної стратегічної модернізації як щодо управління, так і щодо змісту, комплексного урегулювання з урахуванням параметрів доцільності, своєчасності, якості. Особливої актуальності набуває питання мобільності, конкурентоспроможності та рівня кваліфікації працівників.

Дослідження сучасних науковців свідчать про дефіцит кваліфікованих кадрів у галузях матеріального виробництва. Роботодавці вважають рівень підготовки у державних навчальних закладах професійної освіти низьким і таким, що не відповідає вимогам сучасного виробництва. Їх не задовольняє не лише якість підготовки, а й рівень кваліфікації значної кількості випускників⁶. Тому об'єктивною є потреба у підвищенні якості професійної підготовки кваліфікованих працівників з урахуванням вимог роботодавців. Виконання цього завдання потребує випереджувального підходу, упровадження інноваційних технологій навчання, сучасних інформаційних засобів, оновлення змісту професійного навчання, залучення соціальних партнерів до розроблення державних освітніх стандартів.

⁶ Про участь центральних та регіональних органів виконавчої влади, об'єднань роботодавців у формуванні трудового потенціалу держави та професійній підготовці кваліфікованих робітників для сучасної економіки України : матеріали слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти 21 грудня 2011 року / за заг. ред. В. П. Головінова. — Київ : Парлам. вид-во, 2012. — 480 с. — С. 15.

Аналіз ситуації в чинній системі професійної освіти свідчить про необхідність її децентралізації, але зі збереженням державної підтримки конституційних зобов'язань щодо надання відповідної освіти, мотивувальної і стимулювальної ролі державного і місцевих бюджетів для створення необхідної мережі закладів професійної освіти, запровадження багатоканальності фінансування, розширення права і відповідальності навчальних закладів щодо використання коштів.

Нагальним стає також розподіл повноважень, прав та відповідальності органів освіти і науки на загальнодержавному та регіональному рівнях, взаємодія суб'єктів управління професійною освітою, навчальних закладів та установ професійної освіти, органів місцевого самоврядування, стейкхолдерів професійної освіти, замовників підготовки кадрів, громадських організацій і громадян в умовах реформування та модернізації освітньої галузі України. Актуальним на сьогодні є створення моделі управління інноваційною діяльністю в навчальних закладах та установах професійної освіти^{8, 10}.

Невирішеними також залишаються питання управління системою професійної освіти, не визначено повноваження, не врегульовано механізми взаємин органів виконавчої влади та самоврядування щодо забезпечення функціонування як системи професійної освіти в цілому, так і конкретного навчального закладу в умовах децентралізації та суспільних змін⁵.

Актуальність проблеми дослідження. Здатність держави підтримувати на належному рівні підготовку виробничого персоналу, забезпечувати ефективне функціонування галузей виробництва та сфери послуг є чи не найголовнішим її стратегічним завданням. В умовах ринкової економіки, інформаційно-технологічного розвитку функції професійно-технічної освіти значно розширюються, відбувається її трансформація в професійну освіту, що відповідає світовим тенденціям неперервної професійної освіти впродовж життя. Перспективи цієї галузі визначаються пріоритетними напрямками соціально-економічного поступу України, утвердженням національної системи освіти як головного чинника економічного і духовного розвитку українського народу, необхідністю адаптації до демократичних і ринкових перетворень у суспільстві, що зумовлено входженням у європейський і світовий освітній та інформаційний простір⁷.

⁸ Супрун В. В. Концепція розвитку професійно-технічної освіти України в умовах децентралізації управління (схвалена Правлінням Української асоціації районних та обласних рад) / В. В. Супрун. — Київ : МОН України, 2014. — 39 с.

¹⁰ Suprun V. Analysis of the system of vocational education and training in Ukraine in the framework of the «Torino Process» / V. Suprun, V. Karbysheva, O. Lokshyna ; Editor: O. Lokshyna, A. Lutskaya, L. Scherbak, O. Scherbak, I. Lunnyuk. — Київ : ETF, MESYSU, 2013. — 39 p.

⁵ Практика застосування Закону України «Про професійно-технічну освіту»: фінансове забезпечення навчальних закладів і установ : матеріали виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 12 лютого 2014 року / редкол. Л. М. Гриневич (голова), В. О. Дзоз, А. М. Дорохов, О. М. Сич, В. П. Головінов, С. В. Красняков, Н. Г. Ничкало, В. В. Супрун, Б. Г. Чижевський. — Київ : Парл. вид-во, 2015. — 552 с. — С. 187.

⁷ Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення : матеріали парлам. слухань у Верховній Раді України 1 червня 2016 року // Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. — Київ : Парлам. вид-во, 2016. — 320 с. — С. 114. — (Серія «Парламентські слухання»).

Закономірно, що саме професійна освіта покликана забезпечувати відтворення трудових ресурсів держави з достатнім рівнем кваліфікації й професіоналізму, компетентних на сучасному ринку праці. Крім того, щоб кваліфікація випускників відповідала рівню науково-технічного прогресу, підготовка кадрів повинна ґрунтуватися на відповідному випереджальному навчанні. Запорукою підготовки кваліфікованого виробничого персоналу, конкурентоздатного на ринку праці України та високорозвинених країн світу, може стати оновлення як змісту професійної освіти, так і впровадження інноваційних педагогічних і виробничих технологій, використання найкращого досвіду країн Європейського Союзу та світу.

Професійна освіта в Україні потребує здійснення цілеспрямованого комплексу невідкладних дій системного значення, які полягають у оновленні освітнього законодавства, упровадженні досягнень європейського і світового досвіду управління та фінансування, удосконаленні організаційної структури, науково-методичного супроводу професійної освіти і навчання, запровадженні інноваційних технологій і методик підготовки, розвитку співпраці з соціальними партнерами. Адже сучасний стан та функціонування закладів професійної освіти не відповідає вимогам ринку праці, обтяжений старим технологічним обладнанням, відсутністю прогнозування потреб професійної підготовки кадрів, відсутністю або невідповідністю професійних та освітніх стандартів новим фаховим вимогам^{4; 6; 1}.

Недосконалим залишається механізм управління системою професійної освіти, управлінська діяльність ще й досі перебуває в полоні стереотипів радянських часів і нерідко будується на авторитарних підходах і застарілій законодавчій базі, недостатньою є самостійність закладу професійної освіти щодо розпоряджання матеріальними і фінансовими ресурсами. Принципи фінансування не відповідають вимогам сучасного ринку праці.

Поряд із цим, модернізація структури професійної освіти, на нашу думку, має здійснюватися шляхом упровадження ряду реформ: оптимізації закладів професійної освіти, коли формування їх оптимальної мережі передбачає визначення та створення нових типів навчальних закладів; запровадження національної системи кваліфікацій, що узгоджуватиметься з напрямками освіти та підготовки європейського простору професійної освіти; запровадження нових освітніх технологій та їх інновацій у розвиток та управління закладом професійної освіти.

⁴ Інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства освіти і науки України до слухань Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України на тему «Про стан професійної освіти в Україні та напрями удосконалення нормативно-правової бази» [Електронний ресурс] // Професійно-технічна освіта; МОН України, 2015. — Режим доступу : <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=66632>

⁶ Про участь центральних та регіональних органів виконавчої влади, об'єднань роботодавців у формуванні трудового потенціалу держави та професійній підготовці кваліфікованих робітників для сучасної економіки України : матеріали слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти 21 грудня 2011 року / за заг. ред. В. П. Головінова. — Київ : Парлам. вид-во, 2012. — 480 с.

¹ Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 року «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» // Офіційний вісник. — 2013.

Передусім, важливими завданнями на часі є забезпечення технічної й технологічної модернізації навчального процесу у закладах професійної освіти шляхом здійснення його комп'ютеризації, забезпечення телекомунікаційними засобами, доступом до мережі Інтернету, базовими та спеціалізованими програмними продуктами; розроблення засобів комп'ютерного програмного забезпечення та впровадження сучасних інформаційних технологій; оновлення фондів бібліотек, поповнення їх сучасними інформаційними засобами, створення локальних бібліотек, комп'ютерних читальних залів та електронного ресурсу навчально-методичної літератури; створення загальнодержавної системи науково-методичного забезпечення змісту і форм організації підготовки педагога професійної школи; визначення базових вищих професійно-педагогічних навчальних закладів, опорних кафедр, предметних комісій для створення відповідного нормативного, навчально-програмного, науково-методичного забезпечення підготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагога професійної освіти.

Визначення напрямів модернізації професійної освіти в сучасних умовах реформування освітньої галузі України в контексті глобальних напрямів освітнього розвитку є пріоритетною проблемою дослідження і науковців, і практиків.

Аналіз основних досліджень та публікацій

Питання управління професійною освітою, формування змісту освіти, професійної освіти і навчання розглядалися багатьма науковцями та освітянами, зокрема Ю. Алексєєвим, В. Андрущенко, В. Биковим, Ю. Вітренком, А. Гуржієм, Т. Десятовим, Д. Дзвінчуком, Н. Діденко, Г. Дмитренком, Г. Єльніковою, І. Зязюном, К. Корсаком, В. Кременем, Т. Лукіною, В. Луговим, В. Майбородою, С. Майбородою, С. Ніколаєнком, Н. Нижник, Н. Ничкало, В. Олійником, В. Пікельною, Н. Протасовою, В. Радкевич, О. Савченко, В. Свистун, Л. Сергєєвою, С. Сисоєвою, В. Супруном, О. Щербак та ін.

Метою статті є обґрунтування напрямів системних змін вітчизняної професійної освіти у контексті тенденцій розвитку глобальної освіти та модернізаційних процесів українського суспільства.

Виклад основного матеріалу

Безумовно, одним із головних стратегічних напрямів сучасної державної політики має стати забезпечення умов для задоволення потреб громадян, суспільства та ринку праці в якісній професійній освіті шляхом створення нових механізмів її регулювання, оновлення її структури та змісту, розвитку фундаментальності та практичної спрямованості освітніх програм, формування системи навчання протягом життя, що є одним із основоположних чинників забезпечення конкурентоспроможності України на європейському та світовому рівнях.

Отже, особливого значення у нашому суспільстві поступово набувають такі якості працівників, як професіоналізм, компетентність, творча активність, здатність навчатися протягом усього життя. Проте в умовах роздержавлення підприємств, конкуренції, змін взаємин працівників, роботодавців і держави, погіршення демографічного стану, міграційних процесів дедалі більше загострюється проблема дефіциту кваліфікованої робочої сили за різними видами економічної діяльності як за кількісними, так і за якісними показниками.

Безумовно, сьогодні в Україні є справжня політична воля до відповідних змін щодо сучасного забезпечення правового регулювання питань функціонування системи освіти, всіх її рівнів і підсистем, діяльності навчальних закладів різних типів і форм власності, організації різних форм навчання.

Саме тому для ефективнішого управління системою професійної освіти започатковано оновлення законодавчої та нормативно-правової бази. Триває робота над проектом нового Закону України «Про професійну освіту», зареєстрованого у Верховній Раді України 10 жовтня 2016 року за № 5160-1. Цей Закон регулюватиме усі питання професійної підготовки молоді, суспільні відносини, спрямовані на забезпечення прав громадян щодо рівного доступу до професійної освіти з урахуванням потреб ринку праці у кваліфікованих робітниках та фахівцях середньої ланки управління в умовах ринкової економіки й інтеграції України у міжнародний економічний та освітній простір.

Зростає актуальність створення багатогалузевих закладів професійної освіти із сучасною матеріально-технічною базою, що вимагає забезпечення належного державного фінансування. Саме такий підхід характеризує державну політику щодо підготовки виробничого персоналу в Австрії, Німеччині, Швейцарії, Фінляндії та інших країнах. Тому законопроектом «Про професійну освіту» пропонується створення багатопрофільних, різнорівневих закладів професійної освіти нового типу, які готуватимуть фахівців усіх без винятку професій та спеціальностей, яких потребує конкретний регіон. В аспекті демократизації управління планується створення в кожному регіоні ради стейкхолдерів професійної освіти, яка стане координаційним органом з питань визначення та впровадження державної і регіональної політики у сфері професійної освіти, та наглядових рад закладу професійної освіти. Запроваджується автономія закладу професійної освіти – розширення його прав, самостійність, незалежність і відповідальність щодо ухвалених рішень³.

Серед головних засобів або інструментаріїв державного регулювання освітньої діяльності можна виділити закони і законодавчі акти, державне замовлення та обсяги його фінансування, обсяги фінансування з місцевих бюджетів, створення й підтримка систем контролю якості професійної освіти і навчання, уведення в дію об'єктів професійної освіти, гуртожитків, житла тощо, важелі кредитної і податкової політики, субсидії, кредити і державні гарантії, пільги з оподаткування, плату за землю, квоти, дозвільні документи і ліцензії.

³ Проект Закону України «Про професійну освіту» № 5160-1 від 10.10.2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60247

Безумовно, для провадження національної реформи децентралізації потребує удосконалення законодавча база актів, які б регламентували діяльність місцевих громад, яким було передано функції з управління професійними навчальними закладами, та відповідного їх фінансового забезпечення з місцевих бюджетів. Адже фактично спостерігається неузгодженість місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку, забезпечення трудовими ресурсами з реальними потребами регіону. При цьому місцеві ради категорично заперечують можливість виділення коштів з тих, що надійдуть до їх бюджетів, на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах державної форми власності (ПТНЗ), оскільки вони мають бути спрямовані на поліпшення життєдіяльності закладів та установ комунальної форми власності, житлово-комунальне господарство, ремонт доріг, тепло та водопостачання тощо. Відмовляються місцеві органи влади фінансувати навчання молоді з інших регіонів і населених пунктів, що суперечить нормативно-правовим вимогам та не дає можливості молоді обирати місце навчання, професію й навчальний заклад.

Закономірно, що стає актуальним питання унормування передачі більшості державних повноважень на регіональний рівень управління. Водночас слід сформулювати ефективний механізм державної влади, а подальшими кроками може бути формування управлінської горизонталі й надання абсолютних прав і свобод громадам та іншим громадським утворенням.

Необхідно здійснити модернізацію змісту, форм і методів управлінської діяльності керівників навчальних закладів та установ професійної освіти. Адже мета та зміст реформ у професійній освіті зумовлюють необхідність посилення уваги до керівних кадрів, їх підготовленості до вирішення завдань управління та адміністрування у принципово нових соціально-економічних умовах.

Можна стверджувати, що модернізація системи управління спрямовуватиметься на здійснення подальшої автономії професійно-технічних навчальних закладів, розширення повноважень керівника училища, підвищення його персональної відповідальності за якість підготовки робітничих кадрів та підвищення самостійності навчальних закладів щодо розподілу матеріальних і фінансових ресурсів. Перехід на багатоканальне фінансування навчальних закладів та установ системи професійної освіти, залучення коштів підприємств, установ та організацій — замовників робітничих кадрів, фізичних та юридичних осіб, іноземних інвестицій — до процесу ресурсного забезпечення професійної освіти і навчання також набувають актуальності.

На жаль, усе ще низькою залишається престижність робітничих професій серед молоді. Майже 80% випускників шкіл зорієнтовані на здобуття лише вищої освіти, що з урахуванням нинішньої демографічної ситуації значно ускладнює комплектування закладів професійної освіти.

Водночас, згідно із Концепцією профільного навчання у старшій школі, одним із принципів профільного навчання є принцип діагностико-прогностичної реалізованості, з урахуванням якого здійснюється діагностика нахилів, інтересів та здібностей учнів, забезпечується їхня обґрунтована

орієнтація на профіль навчання. Однією зі складових профільного навчання є допрофільна підготовка у 8–9 класах. І тут заклади професійної освіти мають заявити про себе.

Доцільно також забезпечити на законодавчому рівні підготовку учнівської молоді до вибору та реалізації професійної кар'єри, а саме: розробити нову концепцію системи професійної орієнтації населення та положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається, з визначенням джерел фінансування роботи за цим напрямом; здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців з професійної орієнтації (консультування для кар'єри), що передбачає внесення відповідної професії (професій) до Національного класифікатора професій України; створювати та розвивати профорієнтаційні служби в закладах освіти, що перебувають у державній або комунальній власності, з унесенням відповідних положень до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про загальну середню освіту»; передбачити внесення до штатних розкладів закладів загальної середньої і професійної освіти фахівців з профорієнтації (консультування для кар'єри).

Відповідно до стратегічних напрямів розвитку професійної освіти в Україні пріоритетними завданнями державної політики є створення системи забезпечення якості освіти, зокрема, шляхом розроблення сучасних державних стандартів з професій широких кваліфікацій, оновлення навчально-методичного забезпечення, утворення центрів з упровадження інноваційних технологій на базі провідних державних закладів професійної освіти, оптимізація механізму фінансування та удосконалення системи управління професійною освітою, подальша децентралізація та автономія, оновлення чинної та створення нової нормативно-правової бази, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій тощо.

Державні стандарти мають спрямовуватися на формування у випускників обов'язкових компетенцій, що покладатимуться в основу навчальних програм і доповнюватимуться новим змістом з урахуванням сучасних і перспективних потреб та запитів роботодавців.

Водночас наголосимо, що впровадження нових виробничих технологій і техніки зумовлюють появу нових професій та видів робіт, тому виникає об'єктивна потреба в розширенні професійної компетентності виробничого персоналу. Тобто зміст професійної освіти потребує постійного оновлення з урахуванням потреб підприємств — замовників кадрів, розроблення і запровадження професійних стандартів як основи для модернізації державних освітніх стандартів (навчальних програм, навчальних планів) з метою підвищення якості змісту професійної освіти та приведення його у відповідність до вимог роботодавців.

Формування змісту професійної освіти неможливе без розроблення професійних стандартів та державних стандартів освіти. Цілком очевидним є те, що основою стандарту є оновлення змісту професійної освіти, його відповідність сучасним вимогам виробництва. Таким чином, сучасними державними стандартами з окремих професій передбачається еквівалентність професійної освіти та кваліфікацій у різних галузях економіки в усіх регіонах України та за кордоном.

Цілком очевидною є нестача оновлених професійних характеристик та негнучка структура, що не передбачає можливостей для навчання упродовж життя та проведення систематичного підвищення кваліфікації робочої сили.

Сучасним працівникам необхідні не лише спеціальні знання, вміння та компетенції, які вони отримують у процесі вивчення професійно орієнтованих предметів, а й глибокі загальноосвітні знання. Саме тому важливим принципом організації навчання у професійних навчальних закладах є забезпечення оптимального поєднання професійно-технічного і загальноосвітнього циклів.

Інтеграція загальної і професійної освіти на рівні міждисциплінарних зв'язків повинна, на нашу думку, передбачати використання структурних елементів знань, умінь і компетенцій з одного циклу підготовки в іншому, з урахуванням можливостей кожного курсу впливати на формування фахової компетентності, а також усунення дублювання під час викладання дисциплін навчального курсу теоретичної і практичної підготовки.

Процес навчання має гармонійно поєднувати розвиток уподобань та інтересів майбутнього працівника з тенденціями розвитку сучасної економіки та формувати у нього здатність ефективно використовувати знання й уміння, особистісні якості для забезпечення необхідного результату на конкретному робочому місці.

Водночас віднесення освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста до професійної освіти як до вищого ступеня кваліфікації робітника чи службовця середньої ланки управління, на нашу думку, є логічним і природним, а подальший розвиток професійної освіти неможливий без досягнення європейського рівня освітніх стандартів з урахуванням національних особливостей, що зумовлює потребу в модернізації, розширенні функцій професійної освіти.

8 лютого 2017 р. на розширеному засіданні Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти було розглянуто законопроект «Про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту"» (щодо освітньо-кваліфікаційного рівня "молодший спеціаліст") (доопрацьований). Необхідність розгляду цього законопроекту була зумовлена тим, що з ухваленням Закону України «Про вищу освіту» вже майже два роки статус коледжів та технікумів залишається невизначеним, а термін прийому абітурієнтів на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» закінчився у 2016 році. 21 березня 2017 року Верховна Рада України ухвалила за основу та в цілому Закон України «Про вищу освіту» щодо освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», який направлено на підпис Президенту України.

Роботодавці завжди потребували керівників середньої ланки управління (молодших спеціалістів), без яких не може обійтися жодне виробництво. Вони затребувані на ринку праці, для них визначено професійні назви робіт, налагоджено ступеневу систему підготовки. Практика свідчить, що у 2016 році набір абітурієнтів на навчання до коледжів і технікумів здійснювався на конкурсній основі за новим Переліком спеціальностей, в якому всього 80 спеціальностей молодшого спеціаліста замість 290, що були раніше. Складність

цієї роботи полягала в тому, що у деякі спеціальності нового Переліку увійшли 8–10 і більше спеціальностей Переліку 2007 р. з різних напрямів. Остаточний статус молодшого спеціаліста має визначити базовий Закон «Про освіту», уже ухвалений Верховною Радою України у першому читанні².

Перспективи підготовки молодшого бакалавра залишають багато питань: невизначеність попиту на ринку праці, які первинні посади зможе обіймати випускник, до яких класифікаційних угруповань належить, чи буде державне замовлення на таких фахівців тощо. Якщо орієнтуватися на освітні системи країн Європейського Союзу, то в системі вищої освіти існує підготовка не тільки бакалавра академічного спрямування, а й бакалавра початкового рівня, орієнтованого саме на ринок праці для забезпечення потреб галузей економіки управліннями середньої ланки, які мають значну практичну підготовку. На нашу думку, молодший бакалавр, передбачений у системі вищої освіти України, за відведені 1,5–2 роки не зможе отримати достатній рівень знань та компетенцій і стати управлінцем середньої ланки, що, найімовірніше, призведе до збільшення кількості фахівців з вищою освітою, які не користуватимуться попитом на ринку праці⁷.

Проведений моніторинг ринку праці показує пріоритетність розвитку таких галузей, як машинобудування, сільське господарство, переробна галузь, сфера послуг. Водночас переважна більшість підприємств, зокрема замовників підготовки кадрів, упроваджують новітні технології у своєму виробництві, створюють нові високотехнологічні робочі місця, а тому відчують нагальну потребу у висококваліфікованих працівниках.

Високими темпами розвивається і будівництво. Тому закладами професійної освіти спільно з компанією «Хенкель Баутехнік (Україна)» у 2003 році було започатковано проект «Хенкель Академія», у межах якого створено мережу регіональних центрів з вивчення інноваційних будівельних матеріалів і технологій компанії «Хенкель Баутехнік (Україна)». На базі найкращих будівельних закладів професійної освіти створено новітні майстерні, лабораторії з сучасним обладнанням, де вже працюють 27 регіональних навчально-практичних будівельних центрів, які є структурними підрозділами цих навчальних закладів, що дає можливість здійснювати підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації робітників-будівельників, майстрів виробничого навчання, учнів за новими технологіями із застосуванням сучасних матеріалів, обладнання тощо. При цьому щороку різними формами навчання охоплюється понад 10 тис. осіб. Інвестиції компанії «Хенкель» щорічно становлять 4–4,5 млн грн.

² Проект Закону України «Про освіту» № 3491 від 19.11.2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57141

⁷ Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення: матеріали парлам. слухань у Верховній Раді України 1 червня 2016 року // Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. — Київ : Парлам. вид-во, 2016. — 320 с. — С. 155. — (Серія «Парламентські слухання»).

Саме виробники сучасних будівельних матеріалів активно працюють над тим, щоб учні, слухачі досконально знали й володіли сучасними виробничими технологіями використання нових матеріалів. З цією метою спільно із «Хенкель Баутехнік (Україна)» проводиться навчання у формі регіональних семінарів-практикумів для майстрів виробничого навчання, викладачів спецдисциплін, а також робітників будівельних організацій тощо.

Подібна співпраця здійснюється і з німецькою фірмою «Кнауф» – провідним світовим виробником гіпсокартонних виробів. Упроваджено в навчальний процес нову професію «Монтажник гіпсокартонних конструкцій», розроблено необхідну сучасну навчально-планувальну документацію, а фірма «Кнауф» протягом десятирічної співпраці сприяє забезпеченню сучасним оснащенням виробничих майстерень. До речі, обладнання та інструмент для кожного з 14 навчально-практичних будівельних центрів професійної освіти, що вже діють, коштують майже 50 тисяч євро. При цьому за різними формами навчання пройшли підготовку близько 12 тис. осіб.

На нашу думку, подібним шляхом необхідно поліпшувати матеріально-технічну базу та оновлювати зміст освіти в агропромисловому комплексі, сфері побуту, зварювальному виробництві та машинобудуванні тощо. Саме тому потрібно вивчити ринок праці в цих галузях, визначити перспективи діяльності таких центрів та забезпечити пошук соціальних партнерів, роботодавців, замовників підготовки кадрів.

Особливої уваги заслуговує провадження дослідно-експериментальної роботи в професійній освіті. Тому робота експериментальних навчальних закладів, лабораторій та інших наукових підрозділів на базі найкращих професійних навчальних закладів з метою розроблення та апробації новітніх педагогічних ідей має бути забезпечена постійним методичним супроводом. Оновлення змісту і форм професійної освіти має також стосуватися молоді з фізичними вадами, адже на сучасному етапі в Україні питанню професійної освіти молоді й дорослого населення з фізичними вадами приділяється незначна увага.

У 2015/2016 навчальному році професійними навчальними закладами спільно з державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти» та Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України започатковано сім актуальних експериментальних робіт всеукраїнського рівня. Експериментальну роботу всеукраїнського рівня проводять усього 11 навчальних закладів у 6 регіонах України: Дніпропетровська (4), Одеська (3), Черкаська (1), Рівненська (1), Сумська (1) області, м. Київ (1).

Експериментальна робота зумовлена: змінами у змісті освіти, структурі ринку праці; запитами здобувачів професійної освіти, що зростають; потребою навчання упродовж життя; необхідністю мобільної перекваліфікації робітника у будь-який час; підвищенням вимог роботодавців до якості підготовки кваліфікованих робітників; бажанням педагогів-новаторів удосконалювати педагогічний процес; конкуренцією у сфері надання освітніх послуг.

Отже, необхідність і важливість проведення експериментальної роботи полягає в здобутті нових педагогічних знань та досвіду, спрямованого на головну мету – набуття учнями важливих професійних компетентностей для зростання професіоналізму педагогів – дослідників.

Звертаємо також увагу на створення регіональних навчально (науково)-методичних служб, наукових установ професійної освіти, які забезпечуватимуть навчально-методичну та науково-методичну підтримку діяльності професійних та загальноосвітніх навчальних закладів, виконуватимуть управлінську, координаційну, представницьку, дослідницьку функції тощо, а також співробітництво цих центрів із загальноосвітніми навчальними закладами, роботодавцями, центрами зайнятості, засобами масової інформації у питаннях профорієнтації населення.

Загальновідомо, що якість професійної освіти залежить і від якісного підручника та посібника, якими користуються учні, слухачі професійних навчальних закладів. Спільно з Національною академією педагогічних наук України необхідно розробити програму «Підручник для професійної освіти», передбачивши як державні, так і альтернативні джерела її фінансування з урахуванням відповідних змін до нормативно-правових документів; ужити дієвих заходів щодо забезпечення професійних навчальних закладів сучасними засобами навчання, інформації та комп'ютеризації.

Загалом, можна стверджувати, що в комплексі заходів з підвищення якості професійної освіти в Україні першочергову увагу необхідно приділити саме оновленню змісту освіти шляхом розроблення та впровадження державних стандартів професійної освіти. Цілком очевидно, що вони мають характеризуватися орієнтацією на результати навчання, відповідністю професійних функцій і компетенцій вимогам роботодавців, а навчальні програми, що базуються на компетенціях, — розроблятися за модульною технологією.

Повноваження і відповідальність за розроблення навчальних планів і програм, які б враховували вимоги роботодавців до змісту навчання, доцільно було б передати, на нашу думку, регіонам та безпосередньо навчальним закладам відповідного профілю. Важливим є також питання щодо проведення незалежного оцінювання якості компетенцій випускників та інших категорій громадян, які набули їх у процесі трудової діяльності чи шляхом неформальної освіти. Така практика існує в багатьох країнах Європейського Союзу й дає позитивні результати (наприклад, в Іспанії, Данії, Нідерландах). За таких умов працівник зацікавлений у постійному підвищенні своєї кваліфікації, набутої різними способами. Для реалізації такої моделі в Україні необхідно створити незалежні інституції сертифікації кваліфікацій.

Можна констатувати, що у 2005 році за участю фахівців регіональних методичних служб було розроблено понад 100 проектів державних стандартів професійно-технічної освіти з окремих професій різних галузей економіки: будівельної, транспортної, сільськогосподарської, машинобудівної тощо. У 2005/2006 навчальному році розпочалася апробація цих стандартів.

Залежно від бажання вступника, типу навчального закладу, потреб ринку праці, рівня кваліфікації, створюються умови для здобуття неперервної освіти з поєднанням загальноосвітньої підготовки, отримання професійної освіти з кількох виробничих професій. З метою забезпечення якісної підготовки робітничих кадрів, дотримання єдиних вимог щодо запровадження в Україні Міжнародної стандартної класифікації освіти у 2010–2014 роках розроблено та впроваджено у навчально-виробничий процес 310 державних стандартів професійної освіти з конкретних робітничих професій (рис. 1).



Рис. 1. Державні стандарти, розроблені у 2010–2014 роках

Упродовж 2015/2016 навчального року розроблено та впроваджено в навчально-виробничий процес 74 державних стандарти професійно-технічної освіти, зокрема на компетентнісно-модульній основі – 25; з них 27 нових та 47 оновлених (рис. 2).

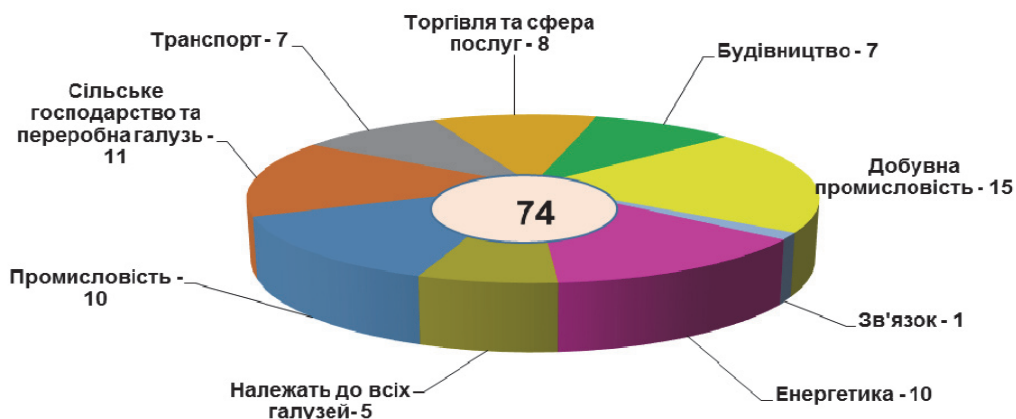


Рис. 2. Державні стандарти, упроваджені у 2015/2016 навчальному році

Упродовж 2016 року розроблено та затверджено 30 державних стандартів з конкретних робітничих професій.

Безумовно, особливістю професійної підготовки кваліфікованих кадрів є забезпечення відповідності їхніх професійних компетентностей потребам ринку праці. Тому одним із важливих завдань є модернізація змісту, структури, форм і методів професійної освіти з урахуванням вимог сучасних виробничих технологій. Переконані, що модернізаційний шлях упровадження таких новацій – розроблення державних стандартів, оснований на широких компетенціях, внутрішній інтеграції професійних вимог, створення нових сучасних професій.

Усього ж з метою забезпечення підготовки виробничого персоналу з високим рівнем професійної компетентності в навчально-виробничий процес закладів професійної освіти упроваджено лише 29 державних стандартів, розроблених з урахуванням компетентнісного підходу.

Розроблення державних стандартів на основі модульно-компетентнісного підходу відбувається на основі таких принципів: **системність**, що забезпечує формування змісту професійної підготовки з конкретної професії як системи взаємопов'язаних структурних компонентів державних стандартів; **гнучкість**, що дає змогу змінювати зміст і строки оволодіння професією відповідно до вимог ринку праці, запитів роботодавців, потреб особистості; **прозорість**, що забезпечує чіткий і зрозумілий опис кінцевих результатів, вимог, понять, термінів; **безперервність**, згідно з якою забезпечується наступність в оволодінні новими знаннями, уміннями, компетенціями впродовж професійної діяльності; **індивідуалізація**, що передбачає організацію навчального процесу з урахуванням особистісних (індивідуальних) потреб; **орієнтація на кінцевий результат**, що визначає відповідність кінцевих навчальних результатів запланованим.

Отже, розроблення професійних стандартів галузей дасть можливість готувати більш підготовлених до реальної роботи фахівців, адже професійні стандарти містять чіткі вимоги до результатів навчання, більш структуровані, порівняно з кваліфікаційною характеристикою, що на сьогодні є основою для розроблення стандартів професійної освіти. Професійні стандарти виокремлюють трудові функції і трудові дії, які легко трансформувати у навчальні модулі і програми. Головним виміром цілей та завдань системи професійної освіти є набута випускником компетентність. Водночас специфікою реформування освіти в Україні є те, що ми сьогодні змушені розробляти професійні та освітні стандарти одночасно. А разом з ними – і концепції реформування освіти взагалі та професійної освіти зокрема, і нове законодавство, що регулюватиме як освіту, так і професійну освіту. Хоча за загальною методологією це мало б відбуватися у певній послідовності та передбачати проведення експериментів, реалізацію пілотних проектів, моделювання та інші види попередніх досліджень, експериментів, консультацій тощо. На жаль, часу на це Україна сьогодні не має.

Комп'ютеризація професійних навчальних закладів стає невід'ємною складовою комп'ютеризації освіти. Вона суттєво впливає на зміст, організацію форми і методи навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю,

спричиняє істотні зміни в діяльності учнів, викладачів, керівників у професійній освіті, а тому має охопити всі напрями та сфери їхньої діяльності.

Понад 10 тисяч педпрацівників професійної освіти оволоділи навичками ефективного впровадження інноваційних технологій у навчально-виробничий процес, а в 2015/2016 навчальному році пройшли навчання за програмою корпорації Intel «Навчання для майбутнього» 1,5 тис. педагогічних працівників.

Сьогодні дистанційна освіта в професійній освіті ще не прижилася як перспективна. Особливу увагу треба приділити розробленню й запровадженню електронних тренажерів у навчальному процесі, які моделюють реальну виробничу діяльність. Постає питання про підготовку викладачів-технологів для обслуговування електронного дистанційного навчання. Електронні засоби навчання є зручними для коригування, швидкого внесення новітніх досягнень, вони не потребують затрат на виготовлення традиційних паперових носіїв знань — книжок.

Оновленню змісту освіти сприяють і конкурси професійної майстерності. Тільки за останні роки проведено конкурси з професій: машиніст електровоза, верстатник широкого профілю, оператор комп'ютерного набору, електрозварник, електрогазозварник, штукатур, лицювальник-плиточник, токарь, художник розмалювання по дереву, кравець, флорист. Найкращих результатів у конкурсах 2015/2016 навчального року досягли представники Дніпропетровської, Львівської, Миколаївської, Хмельницької, Рівненської областей, які стали переможцями.

Безумовно, робота з удосконалення та оновлення змісту освіти — це головне завдання кожного педагогічного колективу професійного навчального закладу. Над цим постійно працюють понад сім тисяч викладачів спеціальних дисциплін та близько трьох тисяч майстрів виробничого навчання, які безпосередньо сприяють зростанню конкурентоспроможності молодих робітників на ринку праці.

Зі зростанням рівня складності завдань до педагогічного персоналу виникають відповідні вимоги, що потребує високого рівня компетенції. Тому актуальним є підвищення освітнього рівня інженерно-педагогічних кадрів професійної освіти, з яких найзатребуванішими є майстри виробничого навчання, викладачі предметів професійно-технічного циклу та старші майстри (66%) (рис. 3).

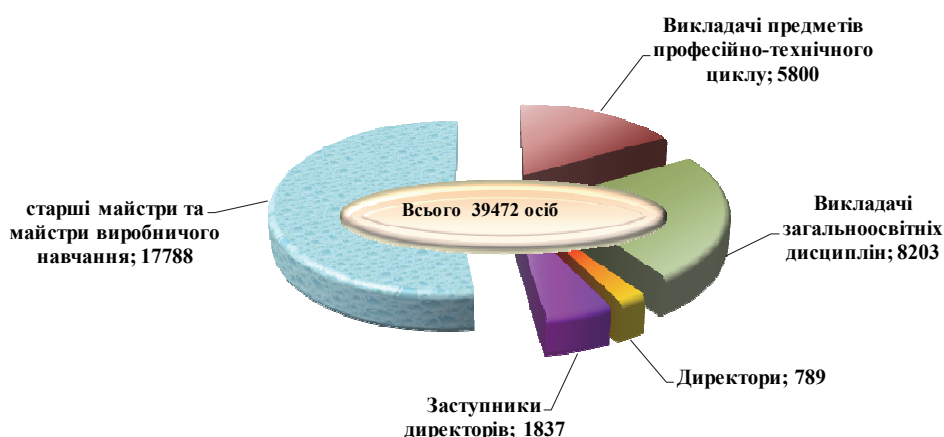


Рис. 3. Педагогічні працівники профтехосвіти (станом на 01.01.2016, осіб)

Отже, освіта — це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й іміджу української держави, створення умов для самореалізації кожної особистості. Саме тому одним із важливих напрямів визначено удосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (майстрів виробничого навчання та викладачів загальноосвітніх і спеціальних дисциплін) на базі вищих навчальних закладів та профільних закладів професійної освіти, а також утворення центрів забезпечення нової якості професійної освіти на базі чинних навчально-(науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти^{8; 1}. При цьому пріоритетом методичної роботи, з якої починається становлення системи професійного розвитку педагога в сучасному її розумінні, завжди було підвищення рівня його готовності до педагогічної діяльності, до навчання та виховання, до вирішення завдань, актуальних для кожного конкретного періоду розвитку суспільства⁹.

Модернізації освіти педагога професійного навчання, зі свого боку, сприятиме проведення науковими установами Національної академії педагогічних наук України та провідними вищими навчальними закладами наукових досліджень з проблем обґрунтування та розроблення сучасних моделей підготовки педагога професійної школи, змісту педагогічної освіти, інноваційних технологій навчання, науково-методичного забезпечення оновленого змісту психолого-педагогічної підготовки педагога професійної школи, вивчення та впровадження вітчизняного і зарубіжного передового педагогічного досвіду, інтеграції національної педагогічної освіти у світовий освітній простір.

Практика роботи державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України та його відповідних структурних підрозділів дає змогу ознайомитися з концептуальною моделлю безперервної освіти педагогічних працівників системи професійної освіти; інваріантними структурно-функціональними моделями викладача професійно-теоретичної підготовки та майстра виробничого навчання; вимогами до обсягу економічно-правових, психолого-педагогічних, професійних знань, умінь та навичок викладачів спецтехнологій та майстрів виробничого навчання; навчально-методичними планами постійних семінарів та інших видів занять; змістом підвищення кваліфікації працівників професійної освіти на основі диференційованого підходу.

⁸ Супрун В. В. Концепція розвитку професійно-технічної освіти України в умовах децентралізації управління (схвалена Правлінням Української асоціації районних та обласних рад) / В. В. Супрун. — Київ : МОН України, 2014. — 39 с.

¹ Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 року «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» // Офіційний вісник. — 2013.

⁹ Форми та зміст курсового підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти / Л. І. Шевчук, Л. К. Джус, Н. М. Каспрік, К. В. Супрун, О. В. Тертична, О. Л. Шамралюк, А. П. Щерба ; за заг. кер. та ред. В. В. Супруна. — Хмельницький : ПП Цюпак А. А., 2012. — 720 с.

Слід звернути увагу також на професійність працівників регіональних навчально-(науково)-методичних служб професійної освіти, адже ця категорія фахівців не готується навчальними закладами України, вони створюються педагогічним досвідом. Оскільки методичні служби призначені для розроблення методології впровадження в навчальний процес усіх освітніх предметів та виробничого навчання, відповідальні за своєчасне оновлення змісту професійного навчання, розроблення та впровадження інноваційних педагогічних технологій, створення засобів навчання тощо, то їх діяльність також підлягає модернізації.

Мета сучасної професійної освіти — оновлення змісту й форм навчання, створення належних умов для забезпечення України якісним трудовим потенціалом шляхом задоволення потреб кожного громадянина держави в освітніх послугах з підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації з урахуванням вимог ринку праці; формування творчої, духовно багатой особистості з урахуванням її потреб, інтересів і здібностей. Така особливість змісту професійної освіти, як осучасненість, сприятиме адаптації молоді в самостійному житті, цілеспрямованому використанню її потенціалу як для самореалізації в професійному й особистому сенсі, так і в інтересах суспільства, держави.

Вирішальними чинниками модернізації змісту професійної освіти є: розроблення та впровадження державних стандартів професійної освіти з професій широких кваліфікацій на основі Національної рамки кваліфікацій та компетентісно орієнтованого підходу в освіті, необхідності підготовки фахівців для сталого розвитку; узгодження освітньо-кваліфікаційних характеристик та навчальних програм із професійними кваліфікаційними вимогами; оновлення та затвердження оптимального переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників (скорочення їх кількості на основі інтеграції); упровадження нових та осучаснення наявних навчальних планів, програм та підручників відповідно до оновлених державних стандартів освіти; розроблення інтегрованих навчальних планів професійно-технічних навчальних закладів третього атестаційного рівня (це вищі професійні училища та центри професійно-технічної освіти), вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації (це технікуми, коледжі, училища) та інститутів, академій, університетів тощо; оновлення змісту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників для професійних навчальних закладів; запровадження міжнародного досвіду формування інноваційних підходів до організації навчально-виробничого процесу, змісту професійної освіти і навчання.

Висновки

Отже, професійна освіта України все ще суттєво відстає від сучасних вимог і тому необхідна її глибока модернізація в новітніх умовах реформування освітньої галузі України. Нині, коли ситуація у країні втратила певну

стабільність, модернізація не тільки у питаннях освіти стає не тільки можливою, а головне — необхідною.

Формування ефективної системи надання освітніх послуг у сфері професійної освіти потребує здійснення комплексу невідкладних дій системного значення, які полягають у оновленні освітнього законодавства, упровадженні досягнень європейського і світового досвіду управління й активного залучення усіх зацікавлених сторін соціального партнерства до вирішення освітніх проблем, оновлення змісту та структури професійної освіти, переорієнтації освітньої діяльності на потреби споживача освітніх послуг з формування маркетингової стратегії розвитку закладів професійної освіти, створення системи забезпечення якості професійної освіти, досягнення її конкурентоздатності на ринку праці.

Для ефективної реалізації комплексу першочергових завдань і заходів, спрямованих на модернізацію управління системою професійної освіти України, на нашу думку, мають бути вироблені концептуальні підходи до стратегії децентралізації у сфері професійної освіти, укомплектовані органи місцевої влади кваліфікованими кадрами, сформована цілісна система управління професійною освітою, забезпечена відповідними ресурсами. Крім того, необхідними є об'єднання зусиль самих органів влади та самоврядування, навчальних закладів та установ професійної освіти, громадських організацій, активна участь у цьому громади регіону.

Подальший розвиток професійної освіти неможливий без досягнення європейського рівня освітніх стандартів з урахуванням національних особливостей. Тому для освіти надзвичайно важливою є системна робота з упровадження Національної рамки кваліфікацій, участь у розробленні професійних стандартів і кваліфікацій, зміна підходів до розроблення державних стандартів, що стандартизуватимуть не процес, а результати навчання.

Отже, проведення реформаторських новацій у професійній освіті, зі свого боку, дасть змогу: створити умови для випереджувального розвитку професійної освіти; забезпечити оперативність ухвалення управлінських рішень щодо професійної освіти та її матеріального і фінансового забезпечення; поліпшити розвиток соціального партнерства, консолідацію зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, навчальних закладів та установ професійної освіти, роботодавців, науковців і громадських об'єднань; збільшити обсяги фінансування та інвестицій; розробити та впровадити систему перспективного прогнозування зайнятості населення; сформувати сучасну мережу багатопрофільних, різнорівневих професійних навчальних закладів, що здійснюватимуть підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів відповідно до загальнодержавних потреб та регіонального ринку праці.

У подальших дослідженнях цієї теми важливим вбачається створення такої системної моделі розвитку та управління системою професійної освіти,

що має супроводжувати її модернізацію на принципах неперервної професійної освіти, яка буде найефективнішою в сучасних умовах суспільних змін та реформування освітньої галузі України, реалізації концепції розвитку професійно-технічної освіти відповідно до тих соціальних процесів глобального значення, складовою частиною яких вона є, а також її впровадження в межах майбутніх реформ.

Основні напрями подальших досліджень проблеми пов'язані з визначенням практичних механізмів становлення професійної освіти України як самостійної галузі, що відповідатиме найкращим європейським та світовим зразкам.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України № 344/2013 від 25 червня 2013 року «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» // Офіційний вісник. — 2013.
2. Проект Закону України «Про освіту» № 3491 від 19.11.2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57141
3. Проект Закону України «Про професійну освіту» № 5160-1 від 10.10.2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60247
4. Інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства освіти і науки України до слухань Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України на тему «Про стан професійної освіти в Україні та напрями удосконалення нормативно-правової бази» [Електронний ресурс] // Професійно-технічна освіта ; МОН України, 2015. — Режим доступу : <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=66632>
5. Практика застосування Закону України «Про професійно-технічну освіту»: фінансове забезпечення навчальних закладів і установ: матеріали виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 12 лютого 2014 року / редкол. : Л. М. Гриневич (голова), В. О. Дзоз, А. М. Дорохов, О. М. Сич, В. П. Головінов, Є. В. Красняков, Н. Г. Ничкало, В. В. Супрун, Б. Г. Чижевський. — Київ : Парл. вид-во, 2015. — 552 с.
6. Про участь центральних та регіональних органів виконавчої влади, об'єднань роботодавців у формуванні трудового потенціалу держави та професійній підготовці кваліфікованих робітників для сучасної економіки України: матеріали слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти 21 грудня 2011 року / за заг. ред. В. П. Головінова. — Київ : Парлам. вид-во, 2012. — 480 с.
7. Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення: матеріали парлам. слухань у Верховній Раді України 1 червня 2016 року // Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. — Київ : Парлам. вид-во, 2016. — 32 с. — (Серія «Парламентські слухання»).

8. Супрун В. В. Концепція розвитку професійно-технічної освіти України в умовах децентралізації управління (схвалена Правлінням Української асоціації районних та обласних рад) / В. В. Супрун. — Київ : МОН України, 2014. — 39 с.

9. Форми та зміст курсового підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти / Л. І. Шевчук, Л. К. Джус, Н. М. Каспрік, К. В. Супрун, О. В. Тертична, О. Л. Шамралюк, А. П. Щерба ; за заг. кер. та ред. В. В. Супруна. — Хмельницький : ПП Цюпак А. А., 2012. — 720 с.

10. Suprun V. Analysis of the system of vocational education and training in Ukraine in the framework of the «Torino Process» / V. Suprun, V. Karbysheva, O. Lokshyna ; Editor: O. Lokshyna, A. Lutskaaya, L. Scherbak, O. Scherbak, I. Lynnyk. — Київ : ETF, MESYSU, 2013. — 39 p.

Viacheslav Suprun

**MODERNIZATION PROFESSIONAL EDUCATION AS ADMINISTRATIVE
CONDITIONS FOR THE PREPARATION OF COMPETENT
PROFESSIONALS NEW FORMATION**

Consider priority areas of development of vocational education in the context of continuous education – update the content and structure of vocational education, a system of security and quality management software and professional education, achievement accompany the modernization of vocational education, achieve its competitiveness as a problem of governance that must accompany the modernization of vocational education in modern conditions of reforming education industry in Ukraine.

Creation in Ukraine highly modern education system is one of the most important conditions for competitiveness of state for European and global market. In this respect a great role to be assigned is vocational training, upgrading of which is largely determined by global social processes and social demands of industrial innovative development, integration into a single international economic and educational environment.

The current system of professional education in Ukraine is not perfect, and can not fully carry out its task of implementing public policy. Professional education system requires a modernization strategy for the management and the content, a comprehensive settlement within the parameters of appropriateness, timeliness and quality. Of particular relevance is the question of mobility, competitiveness and level of skills.

Analysis of the current system of vocational education demonstrates the need for decentralization, and to preserve public support for the constitutional obligation to provide appropriate education, motivation and availability stimulatory role of state and local budgets to create the necessary network of vocational training, the introduction of multichannel financing, empowerment responsibility and education on the use of funds.

Becoming urgent as the division of powers, rights and responsibilities of Education at national and regional level, interaction of professional management education schools and vocational training institutions, local authorities, stakeholders of vocational education, training customers, organizations and citizens in terms of reforming and modernizing the educational sector of Ukraine.